סב: תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

אילימא בטומאת בשר היכא הותרה. ואם תאמר והא דלא טומאת בשר הותרה לזרוק הדם כדאמרינן בכילד צולין (ד' עז.) גבי חמשה דברים בחיים בטומאה ואע"ג דלא מיתחיל בהכילה דבכי האי גוונא הוי השתא הותרה לטומאת גברי לזרוק הדם דאכתי לא ידע גמרא הא דפסח נאכל בטומאה ויש לומר דה"פ דנין דבר שלא הותרה מכללו בפסח מדבר שלא הותר מכללו בפסח ואל תוכיח טומאה שהותרה מכללה בפסח כי ההיא דלעיל דנין דבר שאינו נוהג בכל הזבחים שלא בפסח מדבר כו' וכי מוקי לה בטומאה דגברי ומאי הותרה מכללה בגבור היינו בפסח כדפירש הקונטרס: **ורבי** יהושע מכשיר. ואע"ג דליכא מאן דאמר פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה בעבירה שנתו מודו כ"ע דהיינו עקירתו ושלמים לשם פסח שמיו: **לימא** הואיל ובזמנו פסול כו'. פי' שיכול להמתין עד זמנו ויפסל ולמאי דמסקינן בריש שני שעירים (יומא סב:) דאין מחוסר זמן לבו ביום לגבי הואיל גרע' לפר' דמנו ביום פרין דשלא בזמנו משמע אפי' בי"ד שחרית ולהכי פריך הואיל בזמנו בו ביום פסול שלא בזמנו נמי פסול:

שאני התם דאתי קרא הוא. וא"ת והא מק"ו דרש ליה רבי אליעזר בפ"ק דזבחים (ד' יח.) ומה פסח שמותרו בא שלמים כו' כדמייתי בקונטרס. וי"ל דע"י ק"ו משמע ליה לר' אליעזר דהוא בהויתיה הא לא הוה לשם אחרים ולא אחרים לשמו ועל ידי כך דרש דשלא בזמנו דכשר לשם אחרים כשרים לשמו דהא איתקום אהדדי אבל אי לאו ק"ו לא הוה דרשינן אלא לא הוה לשם אחרים ותו לא: **מה** בין לשמו ושלא לשמו לאוכלין ושלא לאוכלין. תימה מאי קא בעי הא גמר לעיל מקרא דמקלת אוכלים לא פסלי ונראה לרש"י דמיבעיא ליה אמאי לא גמרינן לשמו ושלא לשמו דכשר מלאוכלין ושלא לאוכלין: **לשמו** ושלא לשמו ישנו בציבור כו'. תימה לר"י מאי איריא דאינו בציבור תיפוק ליה דאפי' ביחיד אינו נוהג אלא בפסח גרידא:

פסולו בגופו ואי אפשר לברר איסורו חדא מילתא היא. דס"ל דאי לאו טעמא דאי אפשר לברר איסורו לא קרי ליה בגופו הואיל ומחשבה היא כדלעיל אבל ר' יוחנן לא דייק בהכי וקרי ליה שפיר פסולו בגופו ושינוי בעלים נמי אי אפשר לברר איסורו ולהכי לא קתני ליה לעיל: **ערלים** לטולים נמי ליתיה לבולה ערלה. משמע דהוה ניחא ליה אי הוה מני בתרוייהו כשר ות"ת אדרבה בתרוייהו הוה ליה למיפסל דהא ר"מ אית ליה מפגלים בחלי מתיר ואחרים היינו רבי מאיר וי"ל דלא אמר פיגול בחלי מתיר אלא במפרש סימן לאשון או שני לערלים דהוי דבר מסויים כדמוכח בפ"ב דזבחים (ד' ב.) ובקונטרס הכיאה אמר ליה אביי מי סברת אינה כו' יפנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דאמר סימן לאשון חוץ לזמנו וסימן שני חוץ למקומו ולמה ליה לפרושי הוה ליה למימר בשתא אלא ודאי לא אמר ר' מאיר מפגלי בחלי מתיר אלא במפרש ועוד נראה דאפילו אמר בחלי סימן לאו כלום היא אלא דוקא בסימן שלם דפריך התם והרי קמיליה דבי לחלות דמי ופליגי ומשני התם נמי דאמרי' קומץ דמנחה חוץ לזמנו ולבונה חוץ למקומה והרי קומץ דמנחת חוטא דליכא לבונה ופליגי ומשני לא פליגי כו' ואמאי לא קאמר דפליגי דאמר מני קומץ חוץ לזמנו ומאי חוץ למקומו אלא על כרחיך דבר המסויים ושלם בעינן.

לימא

בטומאת בשר היכא הותרה אלא פשיטא בטומאת גברי והיכא הותרה מכללה בציבור רישא בטומאת בשר סיפא בטומאת גברי אין שם טומאה קפריך ואיבעית אימא כולה בטומאת בשר והיכא הותרה בטומאת פסח דתנן [6]פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה שלא בא מתחילתו אלא לאכילה מתיב רב הונא בריה דרב יהושע [5]הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו ר"א פוסל ורבי יהושע [7]מכשיר טעמא בזמנו הא שלא בזמנו כשר ואמאי נימא הואיל ובזמנו פוסל שלא בזמנו נמי פוסל אמר רב פפא שאני התם דאמר קרא [1]ואמרתם זבח פסח הוא הוא בהוייתו לא הוא לשום אחרים ולא אחרים לשמו בזמנו שהוא פסול לשום אחרים אחרים פסולין לשמו שלא בזמנו שהוא כשר לשום אחרים אחרים כשרים לשמו ר' שמלאי אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל ניתני לי מר ספר יוחסין א"ל מהיכן את א"ל מלוד והיכן מותבך בנהרדעא א"ל אין [2]נידונין לא ללודים ולא לנהרדעים וכל שכן דאת מלוד ומותבך בנהרדעא כפייה וארצי א"ל ניתנייה בג' ירחי [3]שקל קלא פתק ביה א"ל ומה ברוריה דביתהו דר"מ ברתיה דר"ח בן תרדיון דתניא תלת מאה שמעתתא [4] ביומא מג' מאה רבוותא ואפ"ה לא יצתה ידי חובתה בתלת שנין ואת אמרת בתלתא ירחי [5] כי שקיל ואזיל א"ל רבי מה בין לשמו ושלא לשמו לאוכלין ושלא לאוכלין א"ל הואיל וצורבא מרבנן את תא ואימא לך לשמו ושלא לשמו פסולו בגופו לאוכלין ושלא לאוכלין אין פסולו בגופו לשמו ושלא לשמו א"א לברר איסורו לאוכלין ושלא לאוכלין אפשר לברר איסורו לשמו ושלא לשמו ישנו בד' עבודות לאוכלין ושלא לאוכלין אינו בארבע עבודות לשמו ושלא לשמו ישנו בציבור בביחיד לאוכלין ושלא לאוכלין אינו בציבור בביחיד רב אשי אמר פסולו בגופו וא"א לברר איסורו חדא מילתא היא דמה טעם אמר פסולו בגופו משום דא"א לברר איסורו אמר רמי בר רב יודא א"ר מיום שנגנז ספר יוחסין תשש כחן של חכמי' ובהה מאור עיניהם אמר מר זוטרא [2]בין אצל [3]לאצל טעינו ד' מאה גמלי דדרשא תניא [4]אחרים אומרים הקדים מולים לערלים בשר ערלים למולים פסול מאי שנא מולין לערלים דכשר דכולה ערלה בעינן וליכא ערלים למולין נמי כולה ערלה בעינן וליכא ומצלאת מחשבתו בטילה למפרע ולשאינו לרווין יחזור דמיהן וכך שמעתי: **אינו כארבע עבודות**. דאין מחשבת אוכלין מזריקה: מחשבת אכילה לא שייכא בקרבן ביכור דלא שייכא אלא בפסח: **בשם כהן**. שנגנזו מהן טעמי תורה שהיו בו: **נגנו**. נשתכח: **מאגל לאגל**. שני מקרלות הן ופרשה גדולה ביניהן ולאגל שהה בנים וקא משיב ואזיל הנים ומיפא דפרשתא אלה בני אגל: וכדרבא

שמחמלנו לא כא. לא נאמרה הנאת עיקר פסח אלא לאכילה וכי שרייה רחמנא לאיתויי בטומאה ברוב ביבור כדכתיב אים אים כי יהיה טמא וגו' [1] אים נדחה לפסח שני ואין ביבור נידחין אלעתיה למיכליה שרייה: **שעברה שנתו**. שנולד אשתקד קודם לאלא מודם ניסן והפריסו לשם פסח וכי מטו לאלא מדש ניסן ועברה שנתו תו לא חזי לפסח דכתיב זכר בן שנה [1] וקאי לשלמים כדילפינן בפירקין דלקמן (ד' ע.): פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא: **ושחטו בזמנו לשמו** גרסי'. דהוה ליה שוחט שלמים לשם פסח בזמנו: **ר' אליעזר פוסל**. טעמא מפרש בפ"ק דזבחים (יח.) ומה פסח שמותרו בא שלמים שחטו לשם שלמים בזמנו פסול שלמים שאין מותרן בא פסח שחטן לשם פסח בזמן פסח אינו דין שפוסל: **ורבי יהושע מכשיר**. דכל זבחים שנזבחים שלא לשמן כשירין חוץ מפסח וחטאת [2] ואי משום דנשחטו לשם פסח קא וחומר הוא ומה שלא בזמנו שאינו כשר לשמו אחרים כשירים לשמו בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיכשרו אחרים לשמו. וכל טעמייהו התם מפרש: **שלא בזמנו**. לא פסיל ליה רבי אליעזר אם שחטו לשם פסח כדאמר ליה ר' יהושע ומה שלא בזמנו שאינו כשר לשמו אחרים כשירים לשמו ולא מיהדר רבי אליעזר לדידי שלא בזמנו נמי אחרים פסולים לשמו ואמאי לרב חסדא דאמר לחומרא אמרינן הואיל ימא הכא הואיל ואלו זמנו הוה ושחיט לשמו מיפסיל הכא הכי נמי ליפסיל כדקאמר גבי ערל הואיל ואי הוה מל פסיל השתא נמי פסיל: **שלא בזמנו שהוא כשר לשם אחרים**. דנקשא לן לקמן (ע.) מוזבחת פסח לאן ובקרא [3] דפסח שניתותר לאחר הפסח קרב שלמים ואף קודש הפסח נמי נקשא לן בפ"ק דזבחים (מ.) מקרא אחרינא מואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים [4] דבר הבא מן הצאן דהיינו פסח יהא לזבח שלמים: **אחרים כשירין לשמו**. דהא איתקש פסולו לשם אחרים ופסול אחרים לשמו: **ספר יוחסין**. מתני' דדברי הימים: **אין שונין**. ספר יוחסין לא לגודים כו'. לדחייה איכוון. ל"א לפי שאינן מייחסין: **[5]לא יצאה ידי חובתה**. לא יכלה לשנותה בשלש שנים: **שקל קלא**. מוט"א: **כהדי דקא שקיל ואזיל א"ל**. ר' שמלאי לר' יוחנן: **מה בין לשמו ושלא לשמו לאוכלין ושלא לאוכלין**. מאי שנא דלשמו ושלא לשמו פסול לאוכלין ושלא לאוכלין כשר. **פסולו בגופו**. מחשבה בגופו של קרבן אכל מחשבת אוכלין פסול דבר אחר הוא: **אי אפשר לברר**. דמה חלק לשמו ומה חלק שלא לשמו אבל אוכלין אפשר לברר חלק אוכלין לגד זה וחלק חולה חקן בגד אחר אי נמי לברר אם אמת מחשבתו אם אין בה ממש כגון יאכילנו לרווין שמעתי: **אינו כארבע עבודות**. דאין מחשבת אוכלין מזריקה: מחשבת אכילה לא שייכא בקרבן ביכור דלא שייכא אלא בפסח: **בשם כהן**. שנגנזו מהן טעמי תורה שהיו בו: **נגנו**. נשתכח: **מאגל לאגל**. שני מקרלות הן ופרשה גדולה ביניהן ולאגל שהה בנים וקא משיב ואזיל הנים ומיפא דפרשתא אלה בני אגל: וכדרבא

ומחמרים היינו רבי מאיר וי"ל דלא אמר פיגול בחלי מתיר אלא במפרש סימן לאשון או שני לערלים דהוי דבר מסויים כדמוכח בפ"ב דזבחים (ד' ב.) ובקונטרס הכיאה אמר ליה אביי מי סברת אינה כו' יפנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דאמר סימן לאשון חוץ לזמנו וסימן שני חוץ למקומו ולמה ליה לפרושי הוה ליה למימר בשתא אלא ודאי לא אמר ר' מאיר מפגלי בחלי מתיר אלא במפרש ועוד נראה דאפילו אמר בחלי סימן לאו כלום היא אלא דוקא בסימן שלם דפריך התם והרי קמיליה דבי לחלות דמי ופליגי ומשני התם נמי [1] דאמרי' קומץ דמנחה חוץ לזמנו ולבונה חוץ למקומה והרי קומץ דמנחת חוטא דליכא לבונה ופליגי ומשני לא פליגי כו' ואמאי לא קאמר דפליגי דאמר מני קומץ חוץ לזמנו ומאי חוץ למקומו אלא על כרחיך דבר המסויים ושלם בעינן.

לימא

ושלא לאוכלין לא משכחת לה בצבור, דליכא בצבור זבחי שלמים אלא שני בכשי עצרת הבאין עם שתי הלחם הבכורים תנופה לפני ה' על שני וגו' קדש יהיו לה' לכהן, לכהן הם ולא לצבור. אמר רב אשי פסולו בגופו ואי אפשר לברר אחד הן, והכי קאמר, מה טעם איסורו בגופו שאי אפשר לברר איסורו. **מתני'** שחטו למולין ולערלים לטהורין ולטמאין כשר. חניא אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כשר הקדים ערלים למולים פסול. מפורש בסוף הוריות סאן אחרים ר' מאיר.

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פט"ו מהל' פסולי המקדש הל' יב:

תורה אור השלם

1. ואמרתם זבח פסח הוא ליי אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: שמות יב כז
2. ולאצל שעשה בנים ואלה שמותם עזריקם ברכו וישמעאל ושעריה ועבדיה וחנן כל אלה בני אצל: דברי הימים א ח לח
3. ולאצל שעשה בנים ואלה שמותם עזריקם ברכו וישמעאל ושעריה ועבדיה וחנן אלה בני אצל: דברי הימים א ט מד

מוסף רש"י

פסח הבא בטומאה. כגון היב ליטול עמלין (לקמן עז:). שלא בא מתחילתו אלא לאכילה. כשנטמה עיקר פסח לאכילה נטמה, וכי שריה רחמנא למיתי בטומאה מאים נדחה ותן לבור נדחין. אדמתא למיכליה שריה (לקמן עז:). הפסח שעברה שנתו. דהו לא חזי לפסח. קמתיה שלמים (זבחים יא:). ושחטו בזמנו לשמו. דהוה ליה שוחט שלמים לשם פסח (שם). וכן השוחט אחרים. אחר מכל הזבחים (שם). שקל קלא. פיסח רגנים (ריה כה. ושבועות יח:) מוט"א בלע"ז (ריה שם). פתק ביה. זרק בו (שבועות שם וע"ז יז:). הקדים מולים לערלים. בפסחים פסח מיירי, דשחט סימן לאשון למולים, סימן שני לערלים (מנחות סז:).

מסורת הש"ס

א) לקמן עז:, ב) זבחים יח., ג) ס"ל שיטין, ד) ל"ה כה. שבועות יח:, ה) ומנחות טז:, ו) ומחכר טו., ז) ומות יב., ח) וזבחים כ., ט) ודכרים טז., י) ויקרא לא., כ) ל"ל אחר ד"ה שקל., ל) ל"ל דאמר.

הגהות הב"ח

(א) גמ' תנא מאה שמעתתא ביומא דשוחטא מתלת מאה לטיומא וכו': (ב) שם בתלת ירחי הוה קא שקיל וחזיל:

לעזי רש"י

מוט"א. רגב ארמה.

רבינו חננאל

ומוחבינן אהא דאמרינן כל הואיל אם הוא לחומרא דברי הכל הוא מידא. הפסח שעברה שנתו שחטו בזמנו בי"ד לשם פסח וכן השוחט קדשים אחרים לשם פסח בי"ד פסול ורבי יהושע מכשיר, ואפילו לרבי אליעזר דפוסל אינו פוסל אלא השוחט בי"ד לשם פסח אבל בשאר ימות השנה מכשיר, ואמאי נימא הואיל ובזמנו פסול כך שלא בזמנו פסול דהא לחומרא הוא. ופרקינן שאני התם דדתמנא אכשריה שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' הוא בהוייתי יהא. כלומר הפסח הוא שישחט לשם פסח בי"ד ולאפוקי קדשים אחרים לשם פסח דלא. ולא הפסח לשלמים. דבעינן הוא בהוייתו יהא. לשמו בזמנו דהוא אם ישחט לשם אחרים פסול. שלמים נמי אם ישחטו לשם פסח פסולין לשמו. כך שלא בזמנו פסול דהא לחומרא הוא. ופרקינן שאני התם דדתמנא אכשריה שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' הוא בהוייתי יהא. כלומר הפסח הוא שישחט לשם פסח בי"ד ולאפוקי קדשים אחרים לשם פסח דלא. ולא הפסח לשלמים. דבעינן הוא בהוייתו יהא. לשמו בזמנו דהוא אם ישחט לשם אחרים פסול. שלמים נמי אם ישחטו לשם פסח פסולין לשמו. כך שלא בזמנו, דהוא כשר לשם שלמים, גם שלמים נמי לשם פסח כשרים. ניתני לי מר ספר יוחסין. פי' אמר לו למדני ספר דברי הימים. שקל קלא פתיק ביה. נטל אבן דרק עליו. כלומר גער בו. שאלו, מה בין לשמו ושלא לשמו לאוכלין ושלא לאוכלין, שהשוחט לשמו ושלא לשמו פסול, והשוחט לאוכלין ושלא לאוכלין כשר. אמר ליה לשמו ושלא לשמו פסולו בגופו שהוא פסח ושחטו לשם שלמים שינה הזבח עצמו במחשבתו, לאוכלין ושלא לאוכלין לבריא ולחולה אין הזבח פסולו בגופו כי הזבח בכשרותו עומד. לשמו ושלא לשמו אי אפשר לברר איסורו. כלומר לא יתכן להיוודע איזה צד של זבח לשמו ואיזה צד שלא לשמו כדי שתניח האיסור ותאכל המותר. לאוכלין ושלא לאוכלין אפשר לברר איסורה החולה אסור והבריא מותר. לשמו ושלא לשמו ישנו בארבע עבודות לאוכלין ושלא לאוכלין אינו אלא בשחיטה. כדאמרן במכסת תבוהו. לשמו ושלא לשמו ישנו בקרבן צבור כביחיד דבין זה ובין זה שלא לשמו פסול. לאוכלין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com